

bibblan

Författare
Carina Karlsson:
“Biblioteken
räddar liv!”

SID 22

Ny finlandssvensk
lättläst litteratur

SID 10

Innehåll 2/2024

8-9

FÖRBJUDNA BÖCKER

Förbjudna böcker bakom lås och bom. I Pedersöres nyaste escape room-spel gäller det att befria böckerna och rädda yttrandefriheten.

Aktuellt	4-7
Vem kan rädda yttrandefriheten? Escape room-spel i Pedersöre.....	8
Lättläst öppnar litteraturen för alla.....	10
Eblidas konferens kartlade framtidens bibliotek	12
Hedersmedlemmen, Susanne Ahlroth....	14
Kolumnen	15
Biblioteksdagarna: Fina dagar på Åland..	16
Årets biblioteksgärning	19
Det demokratiska uppdraget i vardag och kris	20
Carina Karlsson: "Tidens gång är i sig en kraft"	22
Informationskompetens, öppenhet och ansvarsfullhet.....	26
Nya styrelsemedlemmar	28
Undersökning: Bibliotekspersonalen trivs utomordentligt bra med sitt arbete.....	29
Mia ger över till ordförande Mia	30
Aktuellt	31

HEDERSMEDLEM MEN,
SUSANNE AHLROTH

14

ÅRETS BIBLIOTEKSGÄRNING:
MICHELLE MATTFOLK

19

BIBLIOTEKSDAGARNA: FINA DAGAR
PÅ ÅLAND

16

MIA GER ÖVER TILL
ORDFÖRANDE MIA

30

EBLIDAS KONFERENS
I PORTUGAL

12

CARINA KARLSSON:
"TIDENS GÅNG ÄR I SIG EN KRAFT"

22

Demokrati & gemenskap

ARETS FINLANDS SVENSKA biblioteks dagar var i Mariehamn 15-17.5.2024. Det blev ett inspirerande program i tre dagar med temat Demokrati och gemenskap. Mariehamns kultur- och fritidschef **Fredrika Sundberg** inledde Biblioteksdagarna i Mariehamns stadsbibliotek. **Fredrik Erlandsson** bjöd på en underhållande och träffsäker visa om livet som bibliotekarie. En uppskattad programpunkt var diskussionen kring lättläst litteratur med **Karin Erlandsson** och **Jolin Slotte** som båda skriver lättläst litteratur. Rektorn för Handelshögskolan i Stockholm, **Lars Strannegård**, berättade om nya sätt att arbeta.

Under Biblioteksdagarna i maj tilldelades **Susanne Ahlroth** utmärkelsen hedersmedlem i Finlands svenska biblioteks förening r.f. Titeln förärades henne för att hon gjort en stor insats för den svenskspråkiga biblioteksverksamheten i Finland i sitt arbete som överinspektör. Hon har varit en mentor och ett stort stöd för många biblioteksanställda, bidragit till grundandet av flera nätverk och främjat gemenskapen i branschen. I det här numret av *Bibban* kan vi läsa Ahlroths 33:e kolumn som även blir den sista. **Michelle Mattfolk** tilldelades priset för årets biblioteksgärning i samband med middagen vid Smakbyn där **Michael Björklund** hälsade välkommen.

I detta nummer av *Bibban* kan vi läsa om studiecirkeln *Elements of AI med biblioteksperspektiv*, som FSBF tagit initiativ till och kostnadsfritt erbjuder sina medlemmar.

I Pedersöres nya escape room-spel finns det böcker som har varit förbjudna i olika delar av världen under olika tidsperioder.

Vi får läsa om hur lättläst öppnar litteratur för alla och bibliotekens framtid som var temat för årets Eblida-konferens i Lissabon.

Vi presenterar författaren och poeten **Carina Karlsson** från Åland. Hon debuterade 1996 med diktberättelsen *Lis-beta, Per Skarps hustru*. Sedan dess har hon gett ut ett tiotal böcker inom olika genrer. Hon har genomfört flera samarbeten med tonsättare och bildkonstnärer, och har också skrivit för scenen.

Ni får även bekanta er med våra nya styrelsemedlemmar och läsa om **Mia Malms** och mina tankar om ordförandeskapet i styrelsen.

Som ny ordförande för föreningen hoppas jag på att vi kan öka vårt medlemsantal, så våga fråga en kollega, vän eller familjemedlem. Styrelsen önskar er alla en underbar höst och så ses vi igen nästa år.

Mia Karvonen
FSBF:s ordförande

Bibban

är Finlands svenska biblioteks förenings medlemstidning, som utkommer tre gånger om året. En webbversion av tidningen publiceras på www.fsbfi.fi där också tidigare nummer finns att läsa. Kontaktuppgifter till styrelsemedlemmarna finns på sidan 31.

ISSN (tryckta upplagan): 1459-5044
ISSN (webbversionen): 1459-5052

UTGIVARE

Finlands svenska biblioteks förening r.f.

Ansvarig utgivare

Mia Karvonen (ordf.)
fsbf@fsbf.fi

Chefredaktör

Monica Sandström
bibban@fsbf.fi

REDAKTIONS RÅD

Päivi Jokitalo, Monica Sandström, Janne Nyström, Michelle Mattfolk, Mia Karvonen, Emma Ekstrand, Margareta Danielsson (utanför styrelsen), Anna-Maria Malm (utanför styrelsen)

Layout Heidi Jylhä, Solid Media

Tryckeri Forsberg, Jakobstad

ANNONSER

Vill du annonsera i *Bibban*?

Hör i så fall av dig till fsbf@fsbf.fi.

Annonserpriser:

Helsida (bakpärm) 350 €

Helsida (inläga) 300 €

Halvsida 200 €, fjärdedelssida 150 €

MATERIAL

Material som ska publiceras i tidningen levereras enklast per e-post till fsbf@fsbf.fi. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera text och bilder före publikation och ansvarar ej för returnering av inskickat material.

Medlemsavgift

Medlemsavgift 25 €

Prenumerationsavgift

Inom Finland 35 €

Utomlands 45 €

Adressändringar och medlemsärenden

Adressändringar och andra medlemsärenden kan meddelas per e-post till fsbf@fsbf.fi

Webbplats www.fsbfi.fi

På pärmen: Författaren Carina Karlsson
Foto: Monica Sandström

Bibliotekspersonal kunniga i AI

FSBF har dragit sitt strå till stacken för att det nu finns ett antal biblioteksanställda på våra bibliotek, både allmänna och högskolebibliotek, som har fått utökade kunskaper om AI.

UNDER VINTERN OCH våren 2024 pågick studiecirkeln *Elements of AI med biblioteksperspektiv*, som FSBF tagit initiativ till och kostnadsfritt erbjöd sina medlemmar.

Utgångspunkt för studiecirkeln var onlinekursen *Elements of AI*, som gav ett vidgat perspektiv och bibliotekskoppling med speciellt utvald litteratur om AI och bibliotek. Som cirkelledare fungerade **Karolina Andersdotter**, doktorand i informationsvetenskap vid Åbo Akademi.

Vi träffades online fem gånger. Varje träff hade ett bibliotekstema med tillhörande litteratur och ett visst kapitel i *Elements of AI*. Onlineträffarna bestod mestadels av gruppdiskussioner men vi gästades också av **Osma Suominen** och **Mona Lehtinen** som berättade om Finto AI, en tjänst för automatisk innehållsbeskrivning.

29 personer var anmälda till studiecirkeln och onlineträffarna hade ett varierande antal deltagare. I kursutvärderingen angav 92% av deltagarna att kursinnehållet varit användbart. 13 personer svarade på kursutvärderingen.

Nöjda deltagare

Deltagarna var nöjda med upplägget och blandningen av onlineträffar med diskussioner och presentationer och självstudier. Många uppskattade diskussionerna, men det fanns också önskemål om variation i form av flera gästföreläsare. Flera deltagare uppskattade att få exempel på hur man kan tillämpa AI i biblioteksarbetet, det önskades till och med ännu flera konkreta exempel på AI-tillämpningar i bibliotek.

Det som var bra med kursen var bland annat att den gav en intressant insikt i att AI kan användas på så många olika sätt. Att man i en studiecirkel också lär sig av varandra blir tydligt i följande kommentar: *Mångfalden i deltagarnas arbete och erfarenheter bidrog till nya perspektiv. Bra med deltagare från olika bibliotek, det ger olika perspektiv och bra diskussioner.*

Trots att studiecirkeln gav nya kunskaper och insikter så finns det fortfarande sådant som är oklart eller som deltagarna känner sig osäkra på. Det återstår många frågetecken med AI, utvecklingen går snabbt och är svår att förutspå. Hur kommer vår sektor se ut i förhållande till AI om 5 år? Det uttrycktes också en osäkerhet i förhållande till den egna kompetensen då det gäller att integrera AI i bibliotekets undervisning.

Kursledaren fick flera tack och beröm i utvärderingen: *En kunnig studiecirkelledare gav struktur och inspirerade till aktivt deltagande.*

Kursen kan sammanfattas i följande citat: *Tack för en inspirerande kurs! Mycket är ännu oklart, men jag har fått ny kunskap om AI.*

Respons från kursledaren

Efter avslutad studiecirkel ställde jag några frågor till **Karolina Andersdotter**.

Var det något som du reagerade särskilt på i samband med online-träffarna?

Jag tyckte att folk var oväntat positiva till AI och oväntat okritiska. Oavsett om man läser **Naomi Klein**, **Shoshana Zuboff**, **Yanis Varoufakis**, **Brewster Kahle** – eller egentligen valfri artikel om **Elon Musks** övertagande av Twitter eller alltmer rumsrena trollfabriker (!) med politiskt påverkanssyfte – så borde varningsklockorna ringa kring all denna data och hur vi som samhälle borde ta gemensamt ansvar för den. Jag är teknooptimist, men utifrån premissen att människor kan använda teknik för att skapa motståndskraftiga, mänskligare samhällen snarare än att överlåta ansvar och tänkande resonemang till tekniken. Det är en viktig gränsdragning.

Vad tycker du att varje biblioteksanställd borde veta om AI?

För det första att inte stirra sig blind på tekniska aspekter. För det andra att all AI är skapad av människor och styrd av människor. Alla AI-frågor borde egentligen huvudsakligen röra människors motiv, idéer och mellanmänskliga relationer.

Vad kommer du själv att göra och hålla ögonen på då det gäller AI och bibliotek?

Som jag nämnde under studiecirkeln så har jag aldrig använt ChatGPT – jag läste deras användaravtal och accepterade inte villkoren. Jag kommer att fortsätta att kritiskt granska alla AI-tjänster innan jag använder dem eftersom jag värnar om mina personliga data och min digitala autonomi.

Ett tack går också till Svenska kulturfonden som med sitt stöd gjorde det möjligt att arrangera studiecirkeln.

Margareta Danielsson

Dokumentärfilmen *Rädda vetenskapen!*

En ny dokumentärfilm som handlar om evakueringarna av Helsingfors universitetsbiblioteks (nuvarande Nationalbiblioteket) samlingar under vinterkriget och fortsättningskriget premiärvisades på Nationalbiblioteket den 17 april 2024 och publicerades efter det på Bibliotekskanalen. Den en timme långa dokumentärfilmen *Rädda vetenskapen!* är finskspråkig men har svensk- och engelskspråkiga undertexter.

PÅ GRUND AV den spända internationella situationen började Helsingfors universitetsbibliotek år 1939 förbereda sig för krigsförhållanden. När Sovjetunionen bombade Helsingfors i februari 1944 inleddes en omfattande evakuering av de vetenskapliga samlingarna ut från Helsingfors. Dokumentärfilmen *Rädda vetenskapen!* berättar historien om hur samlingarna evakuerades och presenterar evakueringens hjältar. Filmen ger ny information om evakueringarna och den ovärderliga insatsen från de tusentals frivilliga som hjälpte till med räddningsarbetet.

Dokumentären är skriven och producerad av doktorn och författaren **Anna Kortelainen** i samarbete med Nationalbiblioteket och Bibliotekskanalen. Filmen innehåller mycket arkivmaterial, men också nytt material som filmats för detta ändamål. Anna Kortelainen knyter ihop händelserna med dagens verklighet genom att intervjua Nationalbibliotekets chef

Kimmo Tuominen.

Dokumentärfilmen finns att se på www.bibliotekskanalen.fi. Välj svensk-språkig textning genom att klicka på CC-ikonen nere till höger på videon.

Filmen är fritt tillgänglig och får gärna visas vid olika evenemang, men kommersiell användning är förbjuden. Filmen kan visas från Bibliotekskanalen.fi eller laddas ner som en fil för visning. Man måste inte fråga om tillstånd av producenterna för att visa filmen, men de gläds av varje visning och uppskattar om de blir informerade.

Så om du visar filmen offentligt, berätta gärna om det åt Bibliotekskanalens producent **Riitta Taarasti**, riitta.taarasti@kirjastot.fi.

Filmtitel:

Pelastakaa tie! Helsingin yliopiston kirjaston evakuoinnit 1939–1945 / Rädda vetenskapen! Evakueringarna av Helsingfors universitetsbibliotek 1939–1945 / Save Science! Evacuations of Helsinki University Library 1939–1945

Anna-Maria Malm

Bibliotekets roll för minoriteten

VI TAR I BIBBAN del av ett pressmeddelande från Sverigefinländarnas delegation, här i en något förkortad form:

Vinnare av uppsatstävlingen för högskolestudenter, arrangerad av Sverigefinländarnas delegation, blev **Irina Littner** med sitt arbete *Resursbibliotek och folkbibliotek i samverkan: För att särskilt uppmärksamma den nationella minoriteten sverigefinnar* (2023, Linnéuniversitetet). Priset är 10 000 kronor.

Juryn ansåg att arbetet var av hög vetenskaplig kvalitet och temat var högaktuellt för den nationella minoriteten sverigefinnar. Vinnaren tillkännagavs den 27 april vid Sverigefinländarnas delegations plenum i Stockholm.

Sällskapet för sverigefinsk forskning har i samarbete med Stockholms universitet sammanställt alla uppsatser på kandidat-, master/magister- och doktorandnivå 2011–2023

till ett uppsatsgalleri som finns under adressen www.natminforskning.se/galleri. Galleriet kommer framöver att inkludera intervjuer med författarna och idéer för framtida studenter.

Meningen med uppsatsgalleriet är att förstärka och synliggöra forskning och akademiska studentarbeten som berör den nationella minoriteten sverigefinnar.

Irina Littner belyser bibliotekets roll för sverigefinnar i den vinnande uppsatsen. Foto: Kai Kangassalo

Juryns utlåtande:

“IRINA LITTNERS KANDIDATUPPSATS beskriver samarbetet mellan Finlandsinstitutets resursbibliotek i Stockholm och folkbibliotek. Det teoretiska kärnbegreppet är **Robert D. Putnams** teori om socialt kapital, vilket avser förtroende som uppstår i nätverk som ett slags bindemedel för samhället. Littner använder också teorier som tillämpar begreppet socialt kapital av **Anders Vårheim** och **Ragnar Audunson** för att beskriva bibliotekens roll som platser som främjar ackumuleringen av sådant kapital.

Littners arbete är vetenskapligt ambitiöst och av hög kvalitet för ett kandidatarbete, och ämnet är viktigt och aktuellt för sverigefinnar. Författaren visar god förståelse för ämnet och tillämpar begrepp inom samhällsvetenskap på forskningsobjektet på ett kompetent sätt. Arbetets teoretiska grund är stark, argumentationen och resultaten är övertygande. Texten är flytande och behaglig att läsa och arbetets struktur är logisk.

Juryn anser att Littners arbete är viktigt eftersom det behandlar ett ämne som påverkar många sverigefinnar. Biblioteket är en plats som ska vara öppen för alla. Litteratur och bibliotekets tjänster är ett utmärkt och effektivt sätt att stödja finska språkets revitalisering och utveckling i Sverige. Nu när Finlandsinstitutets bibliotek och många andra kulturtjänsters framtid är osvis är det väsentligt att lyfta fram allt det som biblioteken åstadkommer inom minoritetsarbete.”

Nya etiska principer för biblioteksarbetet

FINLANDS BIBLIOTEKSFÖRENINGs etikarbetsgrupp har i samarbete med Finlands svenska biblioteksförning och Finlands vetenskapliga bibliotekssamfund förnyat de etiska principerna för biblioteksarbetet. De nya principerna finns på finska, svenska och engelska och de lämpar sig både för allmänna bibliotek och för vetenskapliga bibliotek.

Etiska principer för biblioteksarbetet gjordes senast i Finland år 2011. Dessa principer baserade sig på *IFLA:s Code of Ethics for Librarians*. I dagslä-

get finns det ett ännu större behov än tidigare att informera om och försvara de värden som utgör den etiska grunden för biblioteksarbetet. Men sedan de tidigare etiska principerna gjordes har samhället utvecklats, till exempel har betydelsen av digitala material ökat och tolkningen av upphovsrätten har blivit mera krävande. Därför behövdes en uppdatering av de etiska principerna.

I de nya etiska principerna står det bland annat att biblioteken ska erbjuda tillgång till material, information

och kulturellt innehåll. Bibliotekspersonalen ska upprätthålla sin kompetens, dela med sig av sina kunskaper och verka för att biblioteket ska vara öppet, uppskattande och tryggt både som offentligt rum och digital miljö. Biblioteken ska stärka en mångsidig och kritisk läskunnighet och främja en samhällelig och kulturell dialog.

Anna-Maria Malm

Nedan kan du läsa de nya etiska reglerna. Under hösten publiceras de på FSBF:s webbsida på finska, svenska och engelska.

Etiska principer för biblioteksarbetet

Vi främjar åsikts- och yttrandefrihet.

Följande etiska principer gäller för personer som arbetar på bibliotek. Bibliotekens etikgrupp har skapat de etiska principerna på uppdrag av Finlands biblioteksförning, Finlands svenska biblioteksförning och Finlands vetenskapliga bibliotekssamfund.

Uppgifter för den som arbetar professionellt med biblioteksarbete

- ✓ Vi erbjuder bästa möjliga tillgång till material, information, idéer och kulturellt innehåll i alla tänkbara medier och format.
- ✓ Vi främjar möten och erbjuder lokaler för lärande och gemenskap.
- ✓ Vi tillhandahåller och tillgängliggör en mångsidig och tidsenlig samling.
- ✓ Vi stöder fri tillgång till information. Vi samlar och tillhandahåller det nationella kulturarvet och ställer det till allmänhetens förfogande.
- ✓ Vi skapar förutsättningar och tillhandahåller material för lärande och forskning. Vi upprätthåller och vidareutvecklar våra egna kunskaper och vår kompetens.
- ✓ Vi stärker en mångsidig och kritisk läskunnighet.

- ✓ Vi främjar en samhällelig och kulturell dialog.

Delaktighet och ett tryggt rum

- ✓ Vi bemöter alla likvärdigt. Vi gör inte antaganden och generaliserar inte.
- ✓ Vi agerar konfidentiellt och garanterar alla besökarens integritet.
- ✓ Vi verkar för att biblioteket ska vara öppet, uppskattande och tryggt både som offentligt rum och digital miljö.
- ✓ Vi organiserar och utvecklar bibliotekstjänster i samarbete med våra användare.

Nätverk och utveckling

- ✓ Vi samarbetar nationellt och internationellt med andra bibliotek och organisationer.
- ✓ Vi samarbetar yrkesövergripande.
- ✓ Vi utvecklar vår verksamhet innovativt och ansvarsfullt. Vi delar vårt kunnande och våra yrkeserfarenheter och lär av varandra.
- ✓ Vi stöder och sporrar varandra att utveckla nya tjänster. Då bibliotekssektorn och verksamhetsmiljön är stadd i förändring ger vi varandra stöd och uppmuntran.

Bakgrund till de etiska principerna

Principerna är baserade på följande värdegrund:

- ✓ ansvarsfullhet
- ✓ bildning
- ✓ forskningsinformation
- ✓ gemenskap
- ✓ kulturell mångfald
- ✓ likabehandling
- ✓ mod
- ✓ pluralism
- ✓ yttrandefrihet
- ✓ öppenhet

Riktlinjer och dokument från följande organisationer har använts för att utarbeta de etiska principerna:

Helsingfors universitet

IFLA Code of Ethics

IFLA-UNESCO: Public Library Manifesto

Lag om allmänna bibliotek

29.12.2016/1492

Rådet för de allmänna biblioteken:

Suositus digitaaloista ja digituen antamisesta kirjastossa

Rådet för de allmänna biblioteken:

Till all lycka finns biblioteket! Riktlinjer för de allmänna biblioteken

2021–2025

Vem kan rädda yttrandefriheten?

Banned books i fokus för escape room-spel i Pedersöre

I en vit gallerbur förseglad med fyra hänglås står fyra förbjudna böcker. I Pedersöres nyaste escape room-spel gäller det att befria böckerna och därmed rädda yttrandefriheten och demokratin.

Lisa Ahlvik och Katarina Barkar är hjärnorna bakom Pedersöre kommunbiblioteks nyaste escape room-spel. Foto: Åsa Forsman

FÖRBJUDNA BÖCKER, eller *Banned books* som det heter internationellt, är böcker som har förbjudits, begränsats eller censurerats av regeringar och institutioner på grund av att innehållet anses olämpligt på något sätt. Anledningar till förbud kan exempelvis vara att böckerna uttrycker stark kritik mot ett samhälle, att innehållet går emot religiösa uppfattningar eller att boken innehåller tydlig hbtq-tematik.

I Pedersöres nya escape room-spel är det **Astrid Lindgrens** *Bröderna Lejonhjärta*, **George Orwells** *Animal Farm*, **Dan Browns** *The Da Vinci Code*, och **Khaled Hosseinis** *The Kite Runner* som har låsts in. Alla dessa böcker har varit förbjudna i olika delar av världen under olika tidsperioder. Anledningarna presenteras i den muntliga inledningen till spelet, där spelarna också introduceras till fenomenet *Banned books* och får fundera över varför det är ett hot mot yttrandefrihet och demokrati.

– Vi snubblade över temat i ett tidigt skede och kände genast att det är intressant. Vi tror att ämnet tilltalar de flesta som är intresserade av bibliotek och litteratur, säger **Katarina Barkar**, som har gjort spelet tillsammans med specialbibliotekarie **Lisa Ahlvik**.

Inbakad bibliotekskunskap

Pedersöre kommunbibliotek har sedan tidigare ett escape room-spel som riktar sig till högstadieungdomar. I det spelet är temat språk och mångfald, vilket har förankring i läroplanen. Men eftersom intresset för spelet visade sig

Snygg och mångsidig rekvisita förstärker helhetsupplevelsen. Foto: Lisa Ahlvik

vara större än den tilltänkta målgruppen insåg man behovet av att tillverka ytterligare ett spel, denna gång med vuxna som målgrupp. Tack vare finansiering från Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland har Barkar och Ahlvik kunnat planera och tillverka spelet inom projektet Bibliotekstjänster för äldre vuxna.

– Denna gång är vi bättre förberedda på att spelet kan locka både yngre och äldre, förklarar Barkar.

Inbakat i spelet finns information om biblioteket och de tjänster som biblioteket erbjuder. Spelarna får använda de informationskanaler som finns att tillgå för att ta reda på uppgifter om exempelvis e-böcker, ljudböcker och strömning av filmer som bibliotekskund.

Kännetecknande för alla escape room-spel är den medvetna bristen på tydliga instruktioner om hur en

uppgift ska utföras eller vad spelaren förväntas komma fram till. I stället ska spelarna själva försöka klura ut vad som ska hända och vilka koder som tar en vidare.

Tidskrävande och roligt

Escape room-spel på bibliotek började dyka upp i slutet av 2010-talet. Bland de första i Finland var Uleåborgs stadsbibliotek och Hagalunds bibliotek i Esbo. På finlandssvenskt håll var Vasa stadsbibliotek en pionjär år 2018, och där ordnades även kurser i hur man tillverkar egna escape room-spel.

Att planera och skapa ett escape room-spel är enligt Barkar och Ahlvik en tidskrävande men väldigt rolig process.

– Det är lättast att börja med de yttre ramarna, det vill säga spelets idé eller tema. Därefter kan man fundera på vilka moment man vill ha med innan man går in på ordningsföljd och detaljer, förklarar Ahlvik.

När det gäller rekvisita bör man beakta hur uppgifterna ska presenteras och vilken funktion rekvisitan bör ha. Ett ganska vanligt upplägg, som också tillämpas i Pedersöre, är att spelarna får med sig en låsförsedd låda som i sin tur kan innehålla mindre lådor som också är förseglade eller kodade på ett

sätt som gör att spelaren inte kommer åt dem innan några andra utmaningar är korrekt utförda.

I Pedersöres escape room-spel förekommer både siffer- och bokstavs-lås, samt ett låsbart kassaskrin som ser ut som en bok. Barkar och Ahlvik gillar att tänka visuellt; spelet ska vara snyggt paketerat för att förstärka helhetsupplevelsen. Enligt Barkar och Ahlvik är det också viktigt att låta processen ta tid. Arbetet med Förbjudna böcker-spelet började genast efter årsskiftet, och i juni togs de första testgrupperna emot.

– Vi har jobbat aktivt med spelet endast ett par timmar i veckan. Däremellan har vi bearbetat de olika momenten medvetet eller omedvetet i hjärnan, säger Ahlvik.

Via testgrupperna får spelarna iaktta om uppgifterna tolkas på det sätt som det är tänkt. Enligt Barkar och Ahlvik får spelet inte vara för lätt, men det ska heller inte kännas omöjligt att komma vidare.

– Ett visst mått av uppgivenhet i något skede hör till – då blir stoltheten när man väl kommer till slutet och får låsa upp buren så mycket större, avslutar Barkar.

Lisa Ahlvik

En del av författarna och redaktörerna till boken *Bultande hjärtan* samlade. Foto: Sofia Jernström.

Lättläst öppnar litteraturen för alla

I maj 2022 startade det treåriga projektet Ny finlandssvensk lättläst litteratur vid LL-Center, FDUV. Det fanns en efterfrågan på högklassig lättläst litteratur i en finlandssvensk kontext. Projektets mål är att bidra till en större synlighet för den lättlästa skönlitteraturen och höja profilen för berättelser och dikter skrivna på lätt svenska i Finland.

HÖSTEN 2023 utkom den första finlandssvenska lättlästa antologin *Bultande hjärtan – Lättlästa berättelser om livet och kärleken*. Boken består av elva nyskrivna texter: noveller och dikter, skrivna av tio etablerade finlandssvenska författare. Ett avgiftsfritt arbetsmaterial till boken har också utkommit.

Demokrati och inklusion

Lättläst skönlitteratur är en demokratifråga. Litteraturupplevelser är något som var och en av oss har rätt till. Personer som inte kan ta till sig litteratur på allmänspråk ska få känna sig inkluderade i den finlandssvenska

kulturen. Alla ska ha möjlighet att ta till sig berättelser och dikter på eget modersmål, inom en bekant kulturell kontext.

Den lättlästa litteraturen indelas i bearbetningar och nyskrivna texter. Bearbetningar innebär omarbetningar av redan existerande böcker, som till exempel *Min bror Martin*, som är en lättläst bearbetning av **Merete Mazzarellas** verk *Den violetta timmen* (2022). Omarbetningen är gjord av **Jolin Slotte** och utkom hösten 2023 inom projektets ramar. Antologin *Bultande hjärtan* består däremot av nyskrivna texter. Författarna skolades i att skriva lättläst innan de började producera sina texter.

Bred målgrupp

Målgruppen för den lättlästa litteraturen är bred. Den lättlästa litteraturen riktar sig inte endast till personer med intellektuell funktionsnedsättning, läs- och skrivsvårigheter, minnessjukdomar eller personer som har annat modersmål än svenska. Den lättlästa litteraturen riktar sig också till personer som har drabbats av en hjärnskada, bär på trauman av olika slag, är utmattade eller annars bara är trötta. Vi kan alla behöva lättläst litteratur i något skede av livet. Den lättlästa litteraturen kan för en lässvag eller läsovan person fungera som inkörsport till litteratur skriven på allmänspråk.

Bultande hjärtan – Lättlästa berättelser om livet och kärleken

2023, Lärums-förlaget, 140 s.

Författare: Henrika Andersson, Ann-Helen Attianese, Thomas Brunell, Otto Donner, Lena Frölander-Ulf, Sara Jungersten, Kjell Lindblad, Heidi Sjöholm, Lars Strang, Heidi von Wright, Axel Åhman

Redaktörer: Jolin Slotte, Michaela von Kügelgen, Kira Nalin, Maria Sandin

Illustrationer: Jenny Wiik

Mera information finns på www.larum.webbhuset.fi.

I Lärums-förlagets webbshop kan man köpa boken samt avgiftsfritt ladda ner arbetsmaterial från förlagets materialbank.

Missuppfattningar och fördomar

Det finns fortfarande fördomar och missuppfattningar om lättläst litteratur. Ofta anses litteratur skriven på lätt språk som sämre litteratur. Lättlästa böcker är kortare än böcker på allmänspråk och innehållet är förenklat så att läsaren ska kunna ta till sig berättelsen, men det betyder inte att boken är sämre rent litterärt. Precis som bland böcker skrivna på allmänspråk finns det både bra och dåliga lättlästa böcker.

En annan missuppfattning är att lättlästa böcker är till för barn eller lata ungdomar. Det finns en kategori av lättläst som är riktad till barn som just har börjat läsa, men när vi talar om lättläst litteratur avser vi i regel böcker som är riktade till ungdomar eller vuxna. Det finns också olika svårighetsgrader av lättlästa böcker.

Nya lättlästa romaner på kommande

Projektet Ny finlandssvensk lättläst litteratur målsättning har varit att öka utgivningen av lättläst skönlitteratur i Svenskfinland. Under projektets

gång har två nya böcker utkommit: *Bultande hjärtan* och *Min bror Martin*. Nästa år utkommer två nya lättlästa romaner.

På Helsingfors bokmessa hösten 2023 utlystes manustävlingen Skriv för mig! Sista inlämningsdag var den 28 maj 2024, den internationella dagen för lätt språk. Tävlingen väckte stort intresse och nu har manusen vidarebefordrats till juryerna. Tävlingen bestod av två kategorier: en för lättlästa romaner riktade till vuxna, och en för lättlästa romaner riktade till ungdomar. I juryerna sitter bland annat fantasyförfattaren **Maria Turtschaninoff**, förläggaren **Anna Friman** och **Nathalie Järnström**, programledare för Nathalies bokhörna. Vinnarkoras på Helsingfors bokmessa hösten 2024, och de vinnande böckerna utkommer på Schildts och Söderströms förlag våren 2025.

Bokcirklar för nyinflyttade

Lättläst litteratur lämpar sig bra för att användas i bokcirklar. Projektet har startat en bokcirkel med lättläst litteratur i samarbete med Luckan Integration. Läsecirkeln riktar sig till personer med annat modersmål än svenska och den har varit populär. Till hösten startar en ny bokcirkel vid Helsingfors Arbis som riktar sig till samma målgrupp.

I bokcirkeln har projektkoordinatorn tillsammans med deltagarna läst texter ur *Bultande hjärtan* och *Min bror*

LL-Center vid FDUV

- ✓ Jobbar med och för lätt svenska i Finland
- ✓ Ger ut tidningen Lätta bladet
- ✓ Erbjuder olika tjänster kring lättläst: bearbetningar, översättningar och granskningar
- ✓ Erbjuder också kurser och rådgivning i att skriva lättläst
- ✓ Beviljar rätten att använda symbolen för lättläst
- ✓ Utbildar läsombud och frivilliga högläsare
- ✓ Sprider information om behov av lättläst språk och litteratur
- ✓ Finns i Vegahuset i Tölö
- ✓ Har ett specialbibliotek med ett utbud av lättlästa böcker för vuxna och unga, både skönlitteratur och faktaböcker

Martin och diskuterat dem. Deltagarna har varit entusiastiska över att kunna ta till sig berättelser på ett nytt språk och lära känna den finlandssvenska kulturen genom läsning. Texterna har väckt både skratt och tårar precis som välskrivna skönlitteratur ska göra, vare sig den är skriven på allmänspråk eller inte.

Kira Nalin

Projektkoordinator vid LL-center, FDUV

Eblidas konferens

kartlade framtidens bibliotek

Bibliotekens framtid var temat för årets Eblida-konferens, som gick av stapeln tidigt i april i det vackra och soliga Lissabon. Vi fick höra upplyftande visioner om det framtida bibliotekets roll, lite nedslående tankar om hur brett vårt kunskande och våra färdigheter måste sträcka sig i framtiden, samt en hel del där emellan. Dessutom gav konferensen utmärkta möjligheter till att nätverka och lära känna kolleger från runtom i Europa.

DAGEN FÖRE själva konferensen drog igång var jag på plats på Eblida-rådets årsmöte, som representant för Finlands svenska biblioteksförning. Det var min första gång på Eblidas evenemang och alla vi nya fick stiga upp och presentera oss.

Under årets möte gav den gamle presidenten **Ton van Vlimmeren** över hammaren till Eblidas nya president, **Erna Winters**, även hon från Nederländerna. Det var mycket rörande med bildshower och minnestal om van Vlimmerens tid som president. Jag

som var med första gången kände ju inte till honom överhuvudtaget, men han tycks ha hunnit med mycket.

I slutet av dagen samlades alla på restaurangen Solar dos Presuntos för middag. Det var både bra service och mycket mat – kanske lite för mycket med tanke på att man vill undvika svinn. Mätta och nöjda spred sig delgarna till sina diverse hotell.

Bibliotekets framtid

Keynote-talare för konferensen var **Rolf Hapel**, som både varit professor på University of Washington Informa-

tion School samt bibliotekschef i Aarhus. Temat var möjliga framtidsscenarier för bibliotek och bibliotekarier. Han började sitt resonemang genom att fråga vilka samhällsproblem biblioteken kan erbjuda en lösning på. Utgångspunkten kändes fräsch, i och med att han inte började med biblioteken som ett problem, utan som en lösning. Detta tycks dessutom ha varit ett givande sätt att se på saken, eftersom lösningarna blev många.

Däremot verkade nuet, så som han ramade in det, väldigt dystert – stämpat av krig, klimatförändring, social

Glada deltagare i Eblidas konferens i Lissabon i april 2024. Foto: Eblida

Middagarna gav en känsla av gemenskap och ett ypperligt tillfälle att nätverka. FSBF:s representant Janne Nyström längst till höger i bild.

Eblida-konferensen hölls i Nationalarkivet i Lissabon. Eblida är en förkortning av European Bureau of Library, Information and Documentation Associations. Foto: Eblida

oro med mera. Maktstrukturen håller också på att förändras, så att företaget tar över allt mera makt från de traditionella, politiska makthavarna.

Biblioteken har allt mindre pengar till sitt förfogande och Hapel menade att detta inte kommer att ändras. Han menade också att allt större del av materialet kommer att förflyttas online, men att detta inte kommer att minska på bibliotekets betydelse som fysiskt utrymme, utan närmast tvärtom. Istället för att vara lagerlokaler för böcker man kan låna, kan biblioteken vara en levande mötespunkt.

Han menade att utrymmet ska ses som en del av servicen. Det finns så många tjänster på nätet att vi inte kommer att vinna i tävlingen om uppmärksamhet där. Vi kan istället ge biblioteken ett mänskligt anlete. Han tyckte dessutom att vi ska avstå från tanken på användarna som kunder, utan istället se dem som deltagare. Vi ska inte tala om deras problem, utan våra problem. Vi ska inte ge information, utan uppmana till delandet av den. Vi ska utgå från tillgångar, inte behov, vi ska göra det bästa av det vi har.

Genom samarbete med lokala föreningar och organisationer kan vi skapa ett utrymme där deltagarna själva kan ordna program och också vågar göra det. Till sist visade han ett flertal exempel på just sådana programpunkter och även sådant som biblioteken ordnat, som får lokalbefolkningen att aktivt delta.

Utbildning för bibliotekarier och escape room

Bland de andra programpunkterna vill jag speciellt ta upp två stycken, den utbildning som **Marina Encheva** och **Gabriela Angelova**, från Bulgarien, presenterade, samt det escape room-spel vi fick prova på.

Utbildningsprojektet heter NEDlib och är gjort i samarbete mellan bibliotek i fem olika länder. Det satsar på att förstärka informationskompetensen hos bibliotekspersonal genom fyra olika moduler, som behandlar informationskompetens, mediakompetens, desinformation och inläring genom spel (gamification). Det var frågan om en workshop, så vi fick tillsammans diskutera de olika delarna och deras innehåll. Vi tyckte att de nog mycket går in i varandra och att spelen kändes väldigt annorlunda, men eftersom det är riktat till bibliotekspersonal, som ska kunna lära färdigheterna vidare, så kan det ju vara en effektiv metod för detta.

En mer lekfull punkt på programmet var det escape room-spel som presenterades för oss av Online Computer Library Center (OCLC). Spelet hette Loki's Loop och var ett praktexempel på hur man kan använda spel och lek för att lära ut informationskompetens. Det var en gåta som skulle lösas, men på vägen fick vi veta om AI genererat material och annat sådant som kan användas för att sprida desinformation.

Spelet finns på finska, men tills vidare tyvärr inte på svenska. Tanken är att man ska kunna ordna speltillfällen på bibliotek med enbart sådant material som man kan printa ut själv på en färgprinter. Vi hade mycket roligt med spelet, men ser definitivt också en nytta med det.

Vad fick jag med mig?

Även om särskilt keynote-talaren var intressant och inspirerande, känns det efteråt som att det jag fick mest ut av var middagarna och det inofficiella umgänget. Jag träffade massor av kollegor från olika hörn i Europa och vi diskuterade likheter, skillnader och olika aktuella projekt.

Även under konferensen kändes det som att diskussionerna var den bästa delen, men som det brukar vara, var det ofta som tiden inte ville räcka till. Det här är något för arrangörer att tänka på – för att diskussionen ska vara riktigt givande, kan man inte ge den 15–20 minuter, utan rejält med tid. Nu kändes det ofta som att man först började komma igång då diskussionen avbröts. Trots allt är det ju av varandra som vi lär oss bäst.

Förutom detta fanns det en fin känsla av gemenskap. Jag kom hem med en hel del nya kontakter, vissa vaga planer på framtida samarbeten och en hel del inspiration.

Janne Nyström

Hedersmedlemmen, Susanne Ahlroth

Under biblioteksdagarna i maj tilldelades överinspektör Susanne Ahlroth utmärkelsen hedersmedlem i Finlands svenska biblioteks förening r.f.

Det är dags att bli pensionär, berättat kort om hur ditt arbetsliv sett ut?

Min biblioteks bana började med praktik på mitt barndomsbibliotek i Hangö efter studentexamen och följande sommar på nya Ekenäs stadsbibliotek. Under studietiden hade jag olika kortare vikariat och sommarjobb på Åbo stadsbibliotek, Åbo Akademis bibliotek och Vasa stadsbibliotek. Jag jobbade också två somrar som redaktör på en dagstidning och höll på att slinka in på den banan, men sökte ändå in till biblioteksvetenskap och informatik när det blev möjligt att studera i Åbo. Efter att jag blev bibliotekarie var jag först moderskapsledig med min första son och blev efter det anställd vid Åbo Akademi som planerare för behörighetsutbildningen för bibliotekarier.

Efter ett par år flyttade vi till Borgå, där jag fick min första stadigvarande tjänst som avdelningschef för barn- och ungdomsavdelningen vid Borgå landskommuns bibliotek. Efter ett par flyttar igen, jobb i Kyrklätt och Vichtis och ytterligare en son, fick jag 1995 tjänst som avdelningschef på barn- och ungdomsavdelningen vid Richardsgatans bibliotek i Helsingfors med ansvar för att utveckla och koordinera den svenskspråkiga barnbiblioteksverksamheten i Helsingfors. Jag antog uppgiften med stor energi, det var precis det här jag ville jobba med!

Under 17 år hann jag göra mycket tillsammans med mina kollegor, men när tillfället kom och tjänsten som överinspektör var ledig 2012 kände jag mig redo att anta nya utmaningar. Jobbet på Richardsgatans bibliotek lär-

de mig mycket och "Riku" och överlag barn- och ungdomsbiblioteksverksamheten har fortfarande en alldeles speciell plats i mitt hjärta.

Vad har varit mest givande i ditt arbete?

Mest givande har det varit att jag fått vara med och utveckla verksamheten på och för biblioteken. Att jag fått ta ansvar och att jag, speciellt på de två sista arbetsplatserna, haft chefer som litat på att jag klarar av det. Ibland har det varit frustrerande med olika väderkvarnar i vägen, men oftast inspirerande och roligt. Att vara överinspektör kräver att man är lite envis. Allt löser sig inte med en gång och att lobba för det svenska kräver dessutom en stark språkidentitet, mod och en känsla för taktik. Sociala kontakter är viktiga för mig och därför älskade jag att jobba utåtriktat på bibliotek och speciellt med barn och ungdomar. På mitt nuvarande arbete har jag haft glädje av att jobba med goda arbetskamrater och kollegor, med nätverk och arbetsgrupper och inte minst biblioteken och de som jobbar med denna viktiga service. Det har känts som kärnan och motivationen i mitt arbete.

Med vilka känslor lämnar du nu arbetet?

Att lämna en 40-årig karriär i ett arbete man älskat och som varit en del av ens identitet har åtminstone för mig tagit tid att processa. Efter flera olika avsked den här våren och för sommaren känner jag mig nu beredd.

De många fina orden jag fått på vägen av olika samarbetsparter och kolleger har hjälpt mig vidare mot det slutliga steget. Jag är oerhört tacksam för all respons jag fått.

Vad hoppas du nu kunna fylla dina dagar med, som pensionär?

Jag har många intressen, som jag nu hoppas få mera tid för, liksom för familj och vänner. Jag ser också fram emot att inte behöva sitta framför datorn hela dagen, utan kunna röra på mig mera, bland annat simma och promenera. Ja, och så kan jag ta min bok och läsa när jag vill, i fåtöljen hemma eller i koloniträdgården på sommaren! Vem vet vad som kommer emot, kanske helt nya saker och sammanhang, men jag tror också det kan vara bra att ta det lugnt, fundera och låta själen komma i kapp, såsom en arbetskamrat uttryckte det.

Hur kändes det att bli hedersmedlem i FSBF?

Det var en stor överraskning och kändes väldigt fint, som en heder! Biblioteks föreningen har varit en viktig samarbetspart för mig och jag är tacksam för att jag fått vara med på ett hörn i verksamheten. Jag var så förbryllad, där jag stod med Mia Malm och Michael Björklund när jag förlänades det, att jag inte minns så mycket av tacktalet, förutom att jag upplevts som ett stöd för biblioteken och som mentor för många. Det känns som det viktigaste.

Monica Sandström

Den sista kolumnen

DET HÄR ÄR MIN 33:e kolumn i Bibban – och den sista. När jag nu skriver är det försommar och jag har endast några arbetsdagar kvar. Jag går först på mitt livs längsta semester och efter det i pension på höstens första dag.

Jag sitter och bläddrar i de kolumner jag skrivit sedan nummer 1/2013 och minns de olika redaktörer som kontaktat mig med en vänlig fråga inför varje nummer, vill du skriva en kolumn också denna gång? Deadline är då och då. Och jag har tackat ja, det kan jag göra (förutom två gånger på grund av akut tidsbrist). Varje gång har det också blivit lika tight inför deadline. Att fundera på tema tar ibland tid, ibland kommer det överraskande lätt. Med många möten och annat som pockar på uppmärksamhet, har det ibland varit svårt att ta den tid det kräver. För mig har det fungerat bäst med deadline och en reserverad tid i kalendern när skrivandet ska ske. Såsom nu.

Att skriva har alltid känts som ett naturligt uttryckssätt för mig och att skriva kolumner med sitt korta format som en rolig utmaning. Att skriva kort betyder nödvändigtvis inte att det är lätt – kanske tvärtom. För mig har övningen nu tagit nästan 12 år. Egentligen började den redan tio år tidigare när jag skrev kolumner för Hufvudstadsbladet om bibliotek, böcker och läsning. Också då var det roligt.

De här åren inom biblioteksbranschen har rymt så mycket och teman för kolumnerna har följt frågor som varit

aktuella eller sådant som jag velat fästa uppmärksamhet vid, allt från läsfrämjande till digitalisering, rekrytering, bibliotekslagen, biblioteksanvändning, bemötande, demokrati.

Mycket händer snabbt nuförtiden, inte minst på grund av teknologin och digitaliseringen. Men för att inte bli fartblind är det ibland bra att blicka bakåt. När jag nu ska lämna branschen märker jag att jag allt oftare gör det, det är säkert helt naturligt. Hur har biblioteksarbetet och verksamheten förändrats under mina 40 år? Vad har jag själv gjort och vilken är min bibliotekshistoria? Minnen dyker upp, olika situationer och människor jag mött. Vad vi försökte utveckla och vad vi gjorde och också åstadkom. Vad jag själv ville och hur det var att driva olika frågor. Det har varit givande år.

Ibland har det varit frustrerande, men mycket oftare stor glädje, gemenskap, drivkraft och lust att anta utmaningar.

Samarbetet med biblioteksföreningen har varit viktigt – med flera olika ordföranden. Jag har deltagit i alla årskonferenser sedan 2012, förutom 2015 då min pappa dog samma vecka. Att konferenserna och anförandena varit många berättar också det stora antalet tygkassar med föreningens emblem som jag och min familj går omkring med.

Anförandena har ofta tagit upp aktuella frågor, med försök att se på dem ur en finlandssvensk synvinkel. Jag är tacksam för det utrymme som föreningen gett mig i programmen och alla de möten och samtal som jag fått ta del av. De svåraste var de virtuella konferenserna under coronapandemin, jag saknade enormt kontakten till åhörarna och diskussionerna i pauserna. Men efter det har det varit lyckade biblioteks dagar med intressant program, stor uppslutning och glada möten. Jag vill ännu en gång tacka för hedersmedlemskapet jag förädrades på biblioteksdagarna i Mariehamn och önska föreningen och hela det finlandssvenska biblioteks fältet lycka och framgång i det fortsatta arbetet!

Susanne Ahlroth

Överinspektör vid Regionförvaltningsverket med de allmänna biblioteken som specialområde

Finna dagar på Åland

Åland visade sig nog från sin allra vackraste sida då biblioteksfolk från hela Svenskfinland strålade samman i ett blommande Mariehamn. Biblioteksdagarna ordnades i Mariehamn under tre dagar, 15–17 maj. Dagar som fylldes med eftertanke, ny inspiration och gemenskap kollegor emellan.

TEXT OCH FOTON: **Monica Sandström**

BIBLIOTEKSDAGARNAS
TEMA i år var *Demokrati och gemenskap*, drygt 60 personer från hela svenskfinland samlades kring ett mångsidigt program. Första dagen, onsdag 15 maj, startade programmet redan på färjan till Åland med webinarium om *Bibliotekets potential som grogrund för samexistens och gemenskap i samhället*.

Efter ankomst och incheckning följde biblioteksdagarnas officiella inledning på Mariehamns stadsbibliotek, bland annat med panelsamtal på temat *Det demokratiska uppdraget i*

vardag och kris. Läs mer om paneldiskussionen på sidorna 20–21. Det blev en intressant och tankeväckande kväll.

Då en ny dag grydde drog det ihop sig till FSBF:s årsmöte. **Mia Karvonen** valdes till ny ordförande, läs mer om henne och hennes föregångare **Anna-Maria Malm** på sid 30. Sedan blev det ett intensivt dagsprogram med allt från lättlästa böcker till insikter i beredskap på agendan. Före middagen vid Smakbyn fanns även tid för verkstäder om Shared reading, bibliotekens beredskapsarbete och om öppna lärresurser och kurser i högskolebibliotekens undervisning. Något för alla med andra ord!

Sista dagen var fokus på biblioteksbesök till Ytternäns skolbibliotek, Jomala skolbibliotek och biblioteket

vid Högskolan på Åland. På färjan hem hann vi ännu med aktuella nyheter från Digiteket.

Kunskap som känns

En av de mest emotsedda talarna under biblioteksdagarna var **Lars Stranegård**, rektor för den privatdrivna Handelshögskolan i Stockholm.

– Om vi inte har relevans vill ingen understöda oss. Utmaningen är då att försöka förstå vad som är relevant och hur man bör undervisa i framtiden?

Lars konstaterar att den stora frågan i vår tid är; vad är kunskap? Vad är viktigt att kunna? Vad ska högskolorna poängtera i en tid med bland annat framväxande generativ AI?

Handelshögskolans profil utgår långt från att världen behöver fler

Finlands svenska biblioteksdagar 2024

Demokrati & gemenskap

Biblioteksdagarnas deltagare samlade för middag vid Smakbyn i Kastelholm där Michael Björklund hälsade välkommen.

fritänkare och färre strömlinjeformande system. Det satsas på en alternativ, tredimensionell, syn där tanke, kropp och själ samverkar för att optimera resultaten. Att kunna reflektera, förstå vikten av sammanhang och helheter, vara empatiskt och kulturellt läskunnig är exempel på kärnvärden. För att uppnå detta ingår inte enbart de sedvanliga studierna i ekonomi, utan även konst, kultur och idrott. Inom Handelshögskolan satsas även på litteratur, varje läsår förväntas de studerande läsa sju böcker som sedan diskuteras i grupper.

– Vi försöker även rent fysiskt skapa studiemiljöer där man känner att man växer som människa. Kulturen gör våra liv innehållsrika, bidrar med meningsfullhet och får oss att förstå oss själva och andra, konstaterar Lars som även privat har ett stort kulturintresse. Hans inspirerande föreläsning påminde oss om vikten av att försöka se saker och ting ur olika synvinklar.

Svenska bibliotek i totalförsvaret

Lisa Gemmel från Svensk biblioteks-förening berättade om svenska bibliotek i totalförsvaret. Lisa berättade att frågan om beredskap aktualiserades i samband med flyktinvågen 2015.

– Biblioteken fick bära en stor del av ansvaret. Biblioteket är en naturlig

Emilia Lall, Tove Miekko-oja, Tina Back och Mikaela Lövdahl från Korsholms bibliotek är alla glada över att de tog sig tid att besöka biblioteksdagarna på Åland.

– Det är viktigt att träffa andra i branschen och få ny inspiration. Det har varit välarrangerade och riktigt intressanta dagar, säger Tina.

och neutral samlingsplats. Under pandemin uppstod nya behov av biblioteket som informationspunkt.

Lisa betonar vikten av att det i samhället ska finnas en institution som man kan lita på, inte minst i händelse av krig eller annan kris.

– Vi måste värna om tillgången till faktabaserad information. Samtidigt ska biblioteken vara en plats där fri åsiktsbildning upprätthålls.

Det är enligt Lisa viktigt att man planerar krisarbetet så att biblioteket är just en informationspunkt, inte stället man besöker för rent vatten eller för att sova.

I Finland finns en beredskapslag enligt vilken kommunerna har skyldighet att göra en beredskapsplan. I lagen finns inget specifikt nämnt om biblioteken, därför är det viktigt att argumentera för varför biblioteken ska finnas med. Vi ska i ett kommande nummer av Bibban fokusera på beredskapsarbetet på biblioteken i Finland.

Nöjd arrangör

Teresa Westmark deltog i planeringsgruppen för biblioteksdagarna. Hon är styrelsemedlem i FSBF och arbetar till vardags på Mariehamns stadsbibliotek. Teresa är nöjd över resultatet. »

Rektorn för Handelshögskolan i Stockholm, professor i organisation och ledarskap, Lars Strannegård, berättade om nya sätt att tänka och arbeta.

Till höger: Två nöjda arrangörer, Teresa Westmark och Mia Karvonen.

» – Många månaders planering av allt från programinnehåll till praktiska detaljer och samarbeten tog form och visade sig löpa på bra genomgående. Efteråt var vi nog lite euforiska över alla nya insikter och alla givande möten med kollegor. Det var mycket inspirerande att tillsammans få möjlighet att fokusera på aktuella biblioteksfrågor.

Att biblioteksdagarna arrangerades på Åland känns värdefullt för Teresa.

– Ja, Åland är ett litet samhälle som behöver interaktion med omkringliggande regioner för att kunna utvecklas. Många åländska bibliotekari arbetar helt ensamma och därför är möjligheten att skapa kontakter till andra bibliotek med liknande förutsättningar viktigt. Erfarenhetsutbyte mellan bibliotek ger bibliotekari i små sammanhang bättre redskap att föra sin talan i diskussioner om bibliotekens resurser. Den stora uppslutningen av biblioteksanställda från hela Svenskfinland gav de åländska bibliotekarierna råg i ryggen helt enkelt. Det är även viktigt att vi på Åland blir synliga för andra bibliotek i Svenskfinland och därmed ihågkomna i framtida diskussioner.

Den respons som har nått Teresa från deltagare är även den positiv.

Tack!

FSBF sänder ett varmt tack till sponsorerna av biblioteksdagarna på Åland:

Chips Ab

Geselius stiftelse

Jomala kommun

Kulturfonden Sverige Finland

Mariehamns bokhandel

Mariehamns stad

Svenska kulturfonden

Thurings stiftelse

Utbildnings- och kulturministeriet

Åland Post

En uppskattad programpunkt var diskussionen om lättläst litteratur med Karin Erlands-son och Jolin Slotte som båda skriver lättläst.

Dåvarande styrelsen samlad under festliga former i Kastelholm. Fr.v. Margareta Danielsson, Janne Nyström, Mia Karvonen, Michelle Mattfolk (verksamhetskoordinator), Anna-Maria Malm, Teresa Westmark, Henrica Lillsjö och Anneli Haapaharju. På bilden saknas Lisa Ahlvik, Sara Söderbacka, Gun Vestman och Monica Sandström.

– Flera deltagare uttryckte att programmet var varierat och behandlade temat från flera olika vinklar. Det fanns ett stort intresse för det åländska bibliotekssamarbetet sinsemellan och i synnerhet för hur arbetet med skolbibliotek i Mariehamns stad är organiserat. Många fastländska kollegor utropade att hit skulle de gärna vilja komma och jobba och jag kan bara svara: varmt välkomna!

TIPS:

Lars Strannegård är en av Sveriges radios sommarpratere. En del av det han pratade om under Biblioteksdagarna kan man lyssna till även i hans sommarprat, www.sr.se.

På www.digiteket.se finns mycket att ta del av, bland annat de samlade artiklarna om *Demokrati och delaktighet* som Digiteket berättade om under biblioteksdagarna. Sök under fliken "Innehåll".

Pernilla Söderlund med maken Dante från Mariehamns bokhandel var på plats med litteratur främst från Åland. Hon har drivit verksamheten i hela 29 år. – Läsförmedling är en hjärtesak för mig, att driva bokhandeln är därför mer en livsstil än ett arbete, säger Pernilla.

Årets biblioteksgärning till *Michelle Mattfolk*

Under Biblioteksdagarna i Mariehamn tilldelades Michelle Mattfolk utmärkelsen "Årets biblioteksgärning", med följande motivering:

"Michelle Mattfolk har i princip egenhändigt skakat liv i den svenska servicen i Helsingfors bokbussar. Trots att många var övertygade att det inte fanns intresse för de svenskspråkiga tjänsterna har Michelle med en blandning av envishet och god service överbevisat alla tvivlare. Sedan Michelle kom till bussen har den svenska utlåningen ökat med otroliga 400 % vilket tydligt visar att svenskspråkiga kunder gärna utnyttjar servicen när den finns och de vet om att den finns."

Hur känns det att tilldelas utmärkelsen för årets biblioteksgärning?

Det känns jätteroligt och väldigt överraskande! Blir glad att bokbussarnas verksamhet lyfts fram och det läsfrämjande arbete som vi gör i daghem och skolor runt om i Helsingfors.

Vi känner dig ju som FSBF:s verksamhetskoordinator. Berätta vad du gör på ditt jobb på biblioteket?

Jag fungerar som specialbibliotekarie vid Helsingfors stads bokbussar, vårt garage finns i Böle, i samband med huvudbiblioteket. Jag ansvarar för det svenska daghems- och skol-samarbetet på våra rutter, för tillfället besöker bokbussen 10 svenska daghem och 6 skolor. Till mitt arbete hör ettornas biblioteksstart, bokprat och

evenemang och att upprätthålla en härlig och inspirerande boksamling i bokbussarna som barnen vill låna från då vi kommer på besök.

Bokbussarna har också kvällsrutter runt om i staden, där jag är med och träffar familjer. Jag deltar också i stadsbibliotekets utvecklingsprojekt med fokus på läsning, barn och ungdomar.

Vad är det som driver dig i ditt arbete?

Jag tycker massor om att jobba med läsfrämjande arbete, att varje barn hittar något att läsa. Det kan vara bilderböcker, Kalle Anka, någon nyhetsbok eller fakta om fotboll. Huvudsaken är att man blir ivrig på läsning. Det bästa är att vara på bokbussrutt och barnen

är så ivriga och lånar massor, och springer iväg med högar av böcker.

Vad är det som gjort arbetet med den svenska biblioteksservicen på era bokbussar så framgångsrik?

Vi har ett väldigt bra team som jobbar på bokbussarna i Helsingfors. Vi hjälps åt och stöttar varandra, packar bokbussarna tillsammans, jag tror det är en stor del av det. Sedan så är ju de svenska barnbibliotekarier jag samarbetar med i Helsingfors stadsbibliotek så engagerade och hjälpsamma, de har varit med mig på nästan alla bokbussrutter och boktipsat och haft med sina favoritböcker, det har varit ett superfint teamwork helt enkelt. Saker blir bra då man gör dem tillsammans!

Det demokratiska uppdraget i vardag och kris

Biblioteksdagarna inleddes med ett panelsamtal i Mariehamns stadsbibliotek med rubriken *Det demokratiska uppdraget i vardag och kris*. Som moderator fungerade **Fredrik Sonck**, journalist och vd för Ålands radio, och panelen bestod av **Susanne Ahlroth**, biblioteksinspektör på Regionförvaltningsverket, **Lars Strannegård**, rektor för Handelshögskolan i Stockholm och **Wille Valve**, åländsk politiker.

DISKUSSIONEN TOG AVSTAMP i hur biblioteken kan utföra sin demokratiska uppgift i dagens värld som präglas av desinformation och polarisering och då samhället försätts i kris. Hur kan biblioteken bidra till en politisk kultur som inte bara är informerad utan även respektfull, initierad och inspirerande?

Ahlroth konstaterade att det demokratiska uppdraget är tydligt i den nuvarande bibliotekslagen. Biblioteken ska främja aktivt medborgarskap, demokrati och yttrandefrihet. I uppdraget ingår att främja en samhällelig och kulturell dialog. Då lagen trädde i kraft diskuterades vad uppdraget i praktiken betyder, vad innebär det till exempel i förhållande till tanken att biblioteket ska vara neutralt? Lagen var progres-

siv och den kom till i rättan tid. Hade en sådan bibliotekslag varit möjlig att stifta i dagens samhällsklimat? Strannegård nämnde att även den svenska bibliotekslagen har liknande formuleringar om det demokratiska uppdraget. Sedan dessa lagar stiftades har den digitala utvecklingen förändrat hela medielandskapet, det har varit en radikal omstöpning där artificiell intelligens kommer som nästa steg.

Stor konkurrens

Biblioteken verkar i ett landskap där konkurrensen om uppmärksamheten är stor.

För det demokratiska uppdraget är det fysiska biblioteket centralt. Biblioteket kan vara en arena för demokratiska samtal och det är här mötet mellan människor sker. Biblioteket som

rum står får öppenhet i flera bemärkelser och är därmed i sig en demokratisk manifestation. Det är avgiftsfritt, lätt att besöka och att ta del av aktiviteter. Alla har rätt till biblioteket och kan känna sig delaktiga i ett samhälle som erbjuder dessa tjänster. Biblioteket är också en fristad, en plats som inte ställer krav och en miljö som kan ge både kontemplation och nya impulser. För ett barn som får sitt första bibliotekskort är kortet en symbol för att man är en del av samhället och får förtroende och ansvar till denna tjänst som samhället erbjuder. Det är en konkret fostran i medborgarskap.

På Handelshögskolan i Stockholm talar man om fem c:n som varje studerande ska få med sig i utbildningen: content, context, contacts, community, confidence (innehåll, kontext,

Uppmärksam publik på biblioteksdagarnas första dag i Mariehamns stadsbibliotek. Foto: Anna-Maria Malm

Det demokratiska uppdraget diskuterades av en panel bestående av åländske politikern Wille Valve, rektorn för Handelshögskolan i Stockholm Lars Strannegård och regionförvaltningsverkens överinspektör Susanne Ahlroth. Som moderator fungerade Fredrik Sonck, journalist och vd för Ålands radio. Foto: Anneli Haapaharju

kontakter, gemenskap, tillit), men Strannegård påpekade att begreppen kan tillämpas också i förhållande till biblioteken. Vi erbjuder innehåll i form av ett brett utbud av medier och information. Vi kan ge kunskaper som skapar en känsla av sammanhang och ger tillit. I biblioteksrummet träffar man andra och kan vara en del av en gemenskap men på egna villkor. Alla dessa delar behövs för att vi ska växa som människor och demokratiska var- elser. Under pandemin kunde bibliote- ken erbjuda innehåll, medan de övriga delarna var bristfälliga eller saknades.

Ansvarsfulla urval

Ett spår i diskussionen var att bib- lioteksarbetet liknades vid ett slags redaktörskap, där biblioteken utövar makt genom det som anskaffas och exponeras. Hur förvaltar biblioteken sin urvalsmakt? Visst har det funnits giftskåp för önskad litteratur, vad som placerats i giftskåpen har varierat under olika tider. Det är en balans- gång och det gäller att inte döma, men samtidigt ha ett mått av anständig- het. En aspekt av urvalet är förlagens utbud och det finns där en tendens till en snävare utgivning. Att göra ett mångsidigt urval blir svårare då man

är beroende av förlagen som av olika, ofta kommersiella, orsaker inte möter de behov som biblioteken har. Det finns en tendens till likriktning även i hur litteratur exponeras i medierna. Färre böcker får mera uppmärksam- het och utlåningen följer lätt samma trend. Bibliotekens roll för att lyfta fram det som inte uppmärksammas i andra kanaler är en viktig motvikt. Vi ska hjälpa att hitta det oväntade och överraskande. Tidningsläsaren som en särskild typ av besökare nämndes också. Det var en trogen (ofta manlig) besökare i många bibliotek, som under pandemin gick miste om en viktig del av sin tillvaro. Vad skedde med tidningsläsarna? Har de hittat tillbaka till biblioteket?

För tillit krävs kunskap

Det finns i dag en bristande tillit till trovärdiga källor och till demokratiska institutioner. För att skapa tillit krävs kunskap och förståelse och där är utbildning och bibliotek viktiga förut- sättningar. Att stärka läskunnigheten hos både barn och vuxna är en grund- bult i bibliotekens verksamhet och samtidigt en central komponent i det demokratiska uppdraget, läskunnighet och aktivt medborgarskap hör ihop.

Panelen betonade källkritiken, det är viktigare än någonsin att kunna skilja på olika typer av information och att känna igen desinformation.

Biblioteken har varit en viktig insti- tution i den nordiska välfärdsstaten. Men hur ska biblioteken vara tillräck- ligt relevanta och ha ett genomslag i dagens uppmärksamhetskultur med stora konkurrerande aktörer som erbjuder läsning, lyssning och under- hållning? Panelens tips är att satsa på den mänskliga aspekten. Möten och kontakt är något att bygga på och utveckla ännu mera.

Den sista frågan till panelen blev hur biblioteken kan fullgöra sitt demokratiska uppdrag om tillgången till det öppna rummet begränsas eller ifrågasätts. Biblioteket har lagenliga uppgifter som ska skötas så gott det går även i en krissituation. I en kris kan tillgång till bibliotekets tjänster, digitala eller fysiska, vara en hjälp för människor att orka och klara sig igenom krisen. Biblioteken måste i normalläge visa sin relevans som en viktig samhällsservice. Då finns tilliten till biblioteken där även i en kris.

Margareta Danielsson

Jarl från Arbakka är 30 år gammal och född på Island. I 20 år har han hört till familjen, grånad och vis går han nu i hagarna på Bergkulla och njuter av sommaren. Kontakten med djuren förgyller Carinas vardag. – De har mycket att lära oss människor!

”Tidens gång är i sig en kraft”

Det är en majdag av allra vackraste slag. Kring författaren och poeten **Carina Karlssons** skriverstuga står vitsippor och körsbärsträd i full blom. Mörkret i hennes verk känns avlägset. Men så vet även Carina att livet är just sådant, det rymmer både mörker och ljus.

TEXT OCH FOTON: **Monica Sandström**

PÅ VÄG TILL Carinas hem går tankarna till karaktärerna i hennes tre historiska romaner. Jag passerar Kastelholms slott där Lisbeta under den åländska häxprocessen väntar på sin dom. Den utsatte båtsmannen Algots och den hårt prövade kvinnan Johannas

livsöden präglades av det ständigt närvarande havet. Carinas senaste diktsamling *Marconirummet* är även den sprungen ur dessa vatten. Men så är det också i denna bygd som Carina själv har sina rötter. Hon har vuxit upp i Sund, mellan Björby träsk och Östra Kyrksundet.

– Jag brukar tänka att vattnet i Östra Kyrksundet är mitt fostervatten. Då jag och mamma ännu var på BB byggde pappa en båt med insats för barnvagnen. Jag har alltid vistats på sjön och bygden finns i mitt blod.

Gården Bergkulla i Tranvik har varit familjen Karlssons hem i tio år. Uppe

Böcker av Carina Karlsson

Lisbeta, Per Skarps hustru (1996, diktberättelse)

Blått avlägset nära (2000, diktsvit tillsammans med akvarellist **Kjell Ekström**)

Kase (2002, dikter)

Åren ligger i drivor (2002, diktsvit tillsammans med konstgrafiker **Mari Stefansdotter**)

Stjärnorna har stuckit hål på himlen (2005, betraktelser och berättelser i urval)

Svarta klasar (2006, dikter)

Hundra år i hästväg (2009, fakta)

Månblå himlahav (2014, poesi)

Mirakelvattnet (2015, roman)

Ringen (2016, bilderbok)

Algot (2017, roman)

Märket (2019, roman)

Marconirummet (2024, poesi)

Skrivarstugan ligger bara några meter från huset som familjen bor i. Den korta promenaden ger ändå känslan av att gå till arbetsplatsen och sedan komma hem.

på en backe omringad av hästhagar står deras gula, välkomnande hus. Strax intill finns en rödmyllad timrad stuga från 1800-talet. Det är numera i den som historierna från förr levandegörs i Carinas poesi och skönlitterära skildringar.

– Vi rustade upp den för två år sedan, nu kan jag använda den som skri-varstuga året runt. Det är jag väldigt glad över, jag fick en egen arbetsplats.

Barndomens drömmar

Carina var i 5-årsåldern då hon förkunnade att hon ska bli antingen författare eller skridskoåkandets slocknade då hon som 7-åring konstaterades ha en höftledsförskjutning. Det resulterade i operation och en nästan ett år lång sjukhusvistelse.

– Jag låg gipsad på invalidstiftelsens sjukhus i Helsingfors. Jag kunde ingen finska. Det var ett långt och skrämmande år då jag läste väldigt mycket, det fanns ju inte så mycket annat jag kunde göra.

Skriva kunde hon också, de små lapparna med dikter blev allt fler.

– I årskurs 2 deltog min klass i Yles radioprogram “Vi har hittat en dikt”. I programmet läste barn upp antingen egna eller andras dikter. Jag blev mycket inspirerad och tänkte att det nog är poet jag ska bli.

I tidiga tonåren skickade Carina ofta dikter till dagstidningarna på Åland. Lyckligtvis fick hon uppmuntrande feedback av en redaktör som föreslog att Carina ska sända in material till Johannes Salminen på Söderströms förlag. Salminen var särskilt intresserad av material från Åland och blev en värdefull kontakt. Senare tog Tua Forsström över som lektor. Under de kommande åren medverkade Carina i flera antologier.

– För mig var det ovärderligt att det fanns någon som verkligen läste det jag skrev och som kom med ingående respons. Mina föräldrar arbetade på kontor och hade kanske inte full förståelse för min kreativa och konstnärliga bana.

Tre decennier med ångest

Carina var en duktig flicka med fina betyg. Handelsinstitutet ansågs därmed vara rätt ställe för fortsatta studier efter nian. Studierna gick inledningsvis bra, men under det tredje och sista året drabbades Carina av svår

panikångest. Bara att gå in i skolbyggnaden blev en omöjlighet.

– Problemet var nog att trycket utifrån blev för stort. Jag försökte passa in i ett sammanhang jag inte var ämnad för.

Panikångesten kom att bli hennes följeslagare under de kommande 30 åren. Den blev ett hinder på många vis i vardagen, men begränsade egentligen aldrig själva skrivandet.

– Jag hade på något vis två parallella världar i mitt inre. Jag lyckades hålla kvar en stolthet och styrka i skrivandet trots att jag var hindrad av ångesten på många andra sätt. Viljan och kreativiteten i mig har alltid varit starkast. Jag har senare i livet tänkt att det var panikångesten som valde yrke åt mig, det var på grund av den som jag blev författare.

Samma år som hennes första diktsamling *Lisbeta* gavs ut, 1996, födde hon även en dotter. Ångesten hindrade alltså inte Carina från att möta kärleken och bilda familj.

Men den var likväl som ett handikapp. Hon kunde till exempel inte ta flyg och i perioder kändes det även svårt att åka färja.

– Det är inte så praktiskt om man bor på Åland, konstaterar Carina krasst.

För tio år sedan blev hon äntligen fri från panikångesten, mycket tack >>

I Carinas skrivarstuga från 1800-talet råder en påtaglig anda av gångna tider. Det är här som historierna från förr levandegörs i Carinas poesi och skönlitterära skildringar.

» vare en terapeut som gav råd och övningar som fungerade väldigt bra för just Carina.

– Att bli fri från ångest är en process som även hör ihop med andra saker i livet. Tidens gång är i sig en kraft. Idag kan jag göra vad jag vill!

Historien upprepar sig

Händelser som utspelat sig i hembygden återkommer i Carina Karlssons verk. Hon skriver om livet under olika tidevarv från 1600-talet framåt. Språket i böckerna har Carina anpassat därefter.

– Det tog tid att hitta den inre rösten, tonen, i det jag vill berätta. Men efter Mirakelvattnet kändes det som att jag hittade hem, det fanns något i mig som funnit rätt sätt att arbeta. Det språk jag nu använder är så som jag minns att historierna från förr berättats för mig, det är nog delvis farmors röst jag hör.

Resultatet är en slags allmän gammalsvenska som alla kan ta till sig men som ändå anger känslan av gångna tider.

– Jag gör också väldigt mycket

research kring hur livet tedde sig förr. I slutändan använder jag sedan väldigt lite i böckerna av det jag lärt mig, det ska bara anas mellan raderna.

Det är trots allt inte själva historien Carina är mest mån om att lyfta fram i sina böcker.

– Det jag främst vill synliggöra är hur illa det kan gå för en människa om förutsättningarna för något annat inte finns. Om man utsätts för press och inte har någon chans att spjärna emot kan man trilla åt vilket håll som helst. Så var det förr och så är det idag.

Inre harmoni

Carina är glad och tacksam över sitt liv, över den vardag som hon nu har till sitt förfogande. Familjen, djuren och hemmet på Bergkulla ger livet mening och harmoni.

– Min man är pensionerad sjöbevakare. Vi börjar alltid dagen med att dricka kaffe tillsammans. Det är en stund av tacksamhet över dagen och det vi har. Livet är så skört, det gäller att ta vara på de små stunderna i vardagen som egentligen är själva livet.

För fem år sedan drabbades Carina av hjärnhinneinflammation. Som ett resultat av den lider Carina fortfarande av en påtaglig hjärntrötthet.

– Jag är i en process då jag försöker komma underfund med vad hjärnan klarar. Att arbeta med långa manus kräver mycket koncentration vilket är svårt för mig just nu. Men jag försöker hitta nya sätt att arbeta och i sakta mak känner jag att det går allt bättre. Hoppet lever.

I vintras utkom Carinas senaste diktsamling, *Marconirummet*. Temat är instängdhet och ensamhet. Diktsamlingen har tagits emot med hyllningar från recensenter.

– Efter strul med hälsan i flera år känns det väldigt bra att ha åstadkommit något som tagits väl emot.

Nytt på gång

Just nu arbetar Carina med två romaner. I den ena återkommer Carina till sin uppväxtmiljö, Östra Kyrksundet, en farled med anor från vikingatiden.

– Tänk vad dessa stränder kunde berätta. Jag vill samla människoöden

Under många år begränsades Carinas liv av panikångest. Idag är hon fri från den och reser ofta och gärna runt till författarkvällar. Carina är också styrelsemedlem i Finlands svenska författarförening r.f. vars möten i Helsingfors är välkommen omväxling i vardagen.

från olika tidevarv, berätta om vad som utspelat sig på stränderna.

I den andra romanen, *Lyssnaren*, utgår Carina från sjukhusvistelsen som barn.

– På sjukhusets vind fanns en snickarverkstad för krigsveteraner. Jag låg i min säng och lyssnade till ljuden uppifrån. Jag föreställde mig, på barns vis, att männen satt där och täljde på sina proteser.

Carinas gammelfaster Elvi tog ofta hand om henne efter tiden på sjukhus. Elvi berättade ofta om kriget, berättelser som gjorde intryck på Carina. Nu återkommer hon till dessa i sin nya bok.

I samarbete med illustratören **Amanda Chanfreau** arbetar Carina nu även med en barnbok. Krig och omskakande händelser är temat även i barnboken med arbetsnamnet *Klövkatastrofen*.

– Berättelsen handlar om ett gäng krumelurer som bor på sjöbotten. I takt med att isen smälter blir krumelurerna allt räddare eftersom de vet att med våren kommer älgarna som tycker

om att äta näckrosrötter.

Boken handlar om konsten att leva vidare efter att något hänt.

– Från början hade vi tänkt oss en ganska lättsam berättelse. Men efter de senaste årens världshändelser känns det viktigare med en bok om hur man hanterar svårigheter.

Världsläget oroar

Rysslands anfallskrig mot Ukraina och striderna mellan Hamas och Israel gör att Carina känner stor hopplöshet.

– Själv orkar jag inte ta in allt det fruktansvärda som händer. Jag brukar tänka att det man kan bidra med till världen ska man lägga i den goda korgen, just nu känns det som om allt fler lägger allt mer i den onda korgen.

Ännu före Rysslands annektering av Krim var Carina positiv, tänkte att världens problem skulle gå att lösa. Att vi gemensamt skulle hitta lösningar på fattigdom, sjukdomar, miljöproblem och svält.

– Den tron är allvarligt knäckt. Är vi så här usla att vi ännu 2024 sätter enorma resurser på att förintavaran-

dra, resurser som så nödvändigt borde användas till bra saker!

Att Finland dessutom har en regering som tar från de fattiga och ger till de rika spår på Carinas känsla av misströstan.

– Regeringen stympar kulturfältet och förstör förutsättningar för utveckling även på många andra plan. I regeringsprogrammet står att man ska satsa på barns läsning, samtidigt dras litteraturstödet in så att många barnböcker förblir outgivna.

Djur och bibliotek

Vad har vi då att lära oss av de livsöden som möter oss i Carina Karlssons verk, i en tid då vi åter upplever ökad turbulens i omvärlden?

– Vi ska vara snälla mot varandra då vi har chansen, livet är så kort. Vi ska också värna om naturen och djuren.

Kontakten med djur är viktigt för Carina. På gården finns två hästar och en hund.

– Djur är så närvarande i stunden. Det borde vi människor lära oss av, egentligen finns bara nuet. Djuren vet också att det är dåligt för flocken om man skadar varandra. Det förstår tydligen inte vi människor.

Trots att Carina är bekymrad över världsläget så finns det ljuspunkter som ger henne hopp. En av dem är biblioteken.

– Biblioteken skapar ett sammanhang som är avgörande för många människor. Det sociala utbytet man får genom att prata en stund är ovärderligt, det handlar inte bara om själva boken man lånar.

För Carina var bibliotekarien **Hagar Dahl** på Sunds bibliotek en viktig person under uppväxten. Det var Hagar som såg hennes intresse och uppmuntrade och inspirerade till mera läsning.

– Senare har livet har lärt mig att hur illa det än är så finns det alltid en bok man kan läsa. I den situationen är det guld värt att det finns bibliotek, jag är säker på att biblioteken räddar liv!

Informationskompetens, öppenhet och ansvarsfullhet

Transparens har alltid varit en viktig del av forskning och studier. Behovet av transparens accentueras också av AI och informationskompetensens betydelse är viktigare än någonsin. Öppenhet och ansvarsfullhet är nödvändiga för att tilltron och tillförlitligheten ska bestå.

INFORMATIONSKOMPETENS räknas inom EU som en av de åtta viktigaste kompetenserna medborgare behöver i dagens samhälle. Informationskompetens är kunskap för livet, men har olika fokus under olika skeden. Inom högskolorna är det självfallet akademisk informationskompetens som står i fokus. Informationskompetens är numera en etablerad och integrerad del i utbildningar på alla nivåer.

Samarbete inom högskolor, som högskoleöverskridande samarbete eller inom etablerade nätverk, kring informationssökning har länge varit självklart. För att stärka informationssökningens roll i utbildningar på högskolenivå gick biblioteken samman

och lyckades också arbeta fram riktlinjer och få kurser i informationssökning att vara en naturlig och ofta obligatorisk del av studierna.

Informationskompetens handlar om sökstrategier, reflekterande, ifrågasättande, interagerande och läsande. Att läsförmågan försämrats har direkt effekt på hur vi kan ta till oss information. Fördjupande läsning och förmåga att läsa långa texter ger nödvändiga verktyg för att klara oss när misinformation, desinformation och AI frekvent förekommer. Kunskap är det som behövs när vi ska kunna utvärdera huruvida vi får korrekt information eller något alldeles påhittat.

Creating Knowledge i Helsingfors

Creating Knowledge är en konferens för alla intresserade av lärande och informationskompetens i högre utbildning. Den ordnas av Nordinfolit, ett nordiskt nätverk som bildades på initiativ av NORDINFO – Nordiska Samarbetsorganet för vetenskaplig information hösten 2001 i Helsingfors. Konferens hålls vartannat eller vart tredje år i ett nordiskt land. Genom åren har alla nordiska länder varit värdar och 2021 hölls en digital konferens.

Rubriken för årets konferens var *Think Before You Click: Responsibility in the Digital Information Landscape*. På konferenser är nog nätverkanter lika

viktigt som innehållet i föreläsningarna. Vi blir inspirerade och lockade att förnya kurser och rutiner i arbetsvardagen, samtidigt som vi också får bekräftelse på att vi gör mycket redan samt att det finns sådant vi kan bidra med som andra har nytta av. Att göra en flerdagars konferens med många kunniga föreläsare rättvisa är omöjligt, speciellt som det förekom många parallellsessioner. Utan att närmare gå in på presentationer lyfter jag fram några tankar som väckts och mina egna reflektioner.

Ärlighet och ansvarsfullhet

Akademisk ärlighet, etiskt perspektiv och olika användningsområden med AI var aktuella teman under konferensen. Det konstaterades att AI är ett verktyg, inte en hjärna som skapar nytt. Det är forskare som skapar och ger kommandon medan AI kan dra slutsatser men inte tänka. Det poängterades att AI kan – och ska – användas som ett verktyg men inte som enda verktyg eller källa. Att diskutera med andra och tänka själv är viktigare. AI kan göra en del, men inte ersätta någon som lärande.

Något som återkommande lyftes fram även under konferensen var problemen med AI och transparens; hur är källkoder uppbyggda, hur samlas information, vad evalueras mm. I dagsläget är det svårt att veta exakt varför en viss information inkluderas.

Beroende på ämne är en chatbot mer eller mindre kunnig. Problemet är också att AI lär sig av texter, men reflekterar inte över hur texterna skapats och vad de handlar om. De lär sig därmed även av felaktig information. Och när de inte helt säkert vet så hittar de på. Även i de fall man ber om referenser och källhänvisningar kan en del av dem vara fabricerade. Bias är även för AI en annan stor utmaning.

AI i informationssökning

Högskolorna gör upp riktlinjer för vad som är tillåtet inom olika kurser, men biblioteken funderar över på vilka sätt AI kan användas i kurser i informationssökning. Det handlar dels om att göra våra uppgifter inom kurserna mer AI-säkra, alltså att försöka formulera frågor så att svaren inte direkt kan fås från en chatbot. Dels handlar det om att ge studerande ett förhållningssätt

och lära dem etisk användning av AI.

AI är bra på att skapa söksträngar med booleska operatorer, de omfattar en logik som AI är bra på. För att kunna utvärdera om AI-verktyg är fungerande kan man ha uppgifter där studerande väljer att ställa frågor till ChatGPT om exempelvis ämnesord men samtidigt kontrollerar dem i ämnesordlistor och läser in sig på ämnet för att kunna se huruvida korrekta svar har erhållits. En chattbot kan användas som bollplank, för att dela upp material, sammanfatta, ge grundläggande kunskaper inom olika ämnen. För att kunna dra nytta av AI krävs bra promtpar för att få relevant resultat och att man måste ställa bra frågor. Bibliotekens roll är densamma, vi handleder i etisk, sund och kritisk hantering av information och AI är för närvarande endast en liten del av vår verksamhet – även om den just nu uppmärksammas mycket.

Text och foto:

Gun Vestman
informationsspecialist, Tritonia

Att vara aktiv i nätverk, att samarbeta är nödvändigt och givande. Vi behöver dela kunskap, dra nytta av slutsatser andra dragit men även utveckla nytt. Det sparar tid – och tillsammans är vi ofta lite smartare.

Expertnätverk för högskolebibliotek, FSBF

Syftet med nätverket är att skapa en mötesplats där teman som gäller högskolebibliotek diskuteras och där vi kan stärka samarbetet mellan högskolebiblioteken.

Nätverket för forskningsbibliotekens pedagogiska roll (Sverige)

Syftet med nätverket är att synliggöra informationskompetensens betydelse för universitetens kvalitetsutveckling kring forskningsbibliotekens pedagogiska roll.

Svensk biblioteksförening – expertnätverket för bibliotekens lärandemiljöer

Expertnätverket syftar till att lyfta frågor kring hur biblioteken kan utveckla attraktiva miljöer som främjar interaktion och stimulerar aktivt lärande.

Informaatiolukutaitotyöryhmä, STKS (Finlands vetenskapliga bibliotekssamfund)

Arbetsgruppen för informationskompetens har till uppgift att i samarbete med de nationella nätverken främja förverkligandet av informationskompetensen vid högskolorna.

AMKIT-pedagogiikkaryhmä (Yrkeshögskolebibliotekens pedagogikarbetsgrupp)

Arbetsgruppen har som mål att utveckla undervisningen och handledningen i informationssökning vid yrkeshögskolorna.

Visst vet du att

du som medlem i FSBF får delta i fortbildning som ordnas av Finlands vetenskapliga bibliotekssamfund (FVBS/STKS) till medlemspris.

Nya styrelsemedlemmar

FSBF:s styrelse har fyra nya styrelsemedlemmar, här presenterar de sig själva. Ta gärna kontakt med någon i styrelsen om du har tankar kring vår verksamhet!

Emma Ekstrand

Jag heter Emma Ekstrand, bor i Åbo och är ny sekreterare i FSBF:s styrelse. Under de senaste åren har jag jobbat med barn och ungdomar i Pargas stad, som barn- och ungdomsbibliotekarie, läskoordinator och fritidsledare. På hösten blir det delvis nya uppgifter i Pargas bibliotek då jag mer kommer att jobba med IT.

FSBF är en ny förening för mig och jag ser speciellt fram emot att få vara med och ordna biblioteksdagarna och träffa alla föreningsmedlemmar där.

Anne Granberg

Jag jobbar på Hankens bibliotek i Helsingfors. Till mina arbetsuppgifter hör bland annat att sköta om fjärrlån, kursboksansaffning, metadata (magisteravhandlingar i DHanken och granskar tidskrifter i forskningsdatabasen Haris) katalogisering och servicedisk. Min kollega Sarah Hagström värvade mig till styrelsuppdraget och jag tänkte "Varför inte?". Egentligen är jag ingen föreningsmänniska, men svenskan håller på att utplånas i Finland, så kan man bidra med något så är det bra.

Päivi Jokitalo

Jag är en 60-årig biblioteksveteran som jobbat i flera av de organisationer som sköter bibliotekens gemensamma tjänster: Biblioteken.fi som jag var med om att starta mellan 1996 och 2000, regionförvaltningen där jag jobbade som inspektör i sju år i Åbo och Nationalbiblioteket där jag var med i FinELib-teamet och förhandlade om licensavtal för e-resurser och lite senare sysslade med kommunikation och kundrelationer.

Idag är jag lärare för yrkesexamen i informations- och bibliotekstjänst i Keuda där vi sedan årsskiftet också har undervisning på svenska. Jag jobbar även som timlärare i Seinäjoen ammattikorkeakoulu sedan 13 år tillbaka och frilansar som utbildare, facilitator och konferencier. Som lärare och utbildare lär man också själv varje dag, det är nog den bästa yrkesrollen jag kan tänka mig!

Jag är en nygammal medlem i styrelsen och det känns roligt att vara tillbaka! Jag vill bygga fler broar mellan Svenskfinland och de finskspråkiga biblioteken, och mellan olika bibliotekssektorer och där är FSBF en väldigt

bra plattform. För tillfället är jag bosatt i Kervo, men efter 11 år i Jakobstad och nästan 30 år i nordiska och finlandssvenska sammanhang, tycker jag att FSBF behövs mer än någonsin: rätten till sitt modersmål, rätten till litteratur, information och service på sitt modersmål är viktiga. Där spelar biblioteken en viktig roll.

Jan Nyström

Jag heter Jan Nyström och är ekonom och filosofie magister. Jag jobbar på Borgå stadsbibliotek som ansvarig för det regionala utvecklingsuppdraget inom Nyland sedan dess start 2018. Före det var jag chef för Pukkila och Mörskom bibliotek, Nylands hittills enda regionbibliotek som jag var med och grundade.

Jag ville gå med i styrelsen för jag såg en möjlighet att dela av min breda sakkunnighet och erfarenhet för ett gott ändamål. FSBF är en viktig förening eftersom biblioteken är centrala för det svenska i Finland. Svenskspråkiga, liksom andra människor, är i behov av bibliotek för att fullt kunna delta i mänskligheten och samhällslivet. Det behövs därför också en egen intresseorganisation på svenska för biblioteken och biblioteksanställda.

På fritiden driver jag ett socialt företag som hjälper organisationer och individer att bli mer konkurrenskraftiga genom att upptäcka nya källor till meningsfullhet, detta vill jag också bidra med i mitt styrelsearbete.

Emma

Anne

Päivi

Jan

Undersökning: Bibliotekspersonalen trivs utomordentligt bra med sitt arbete

Nästan nio av tio biblioteksanställda känner sig ofta entusiastiska över sitt arbete. Den höga nivån av välbefinnande på arbetet förklaras av den uppskattning som de får från kunderna. Enligt en ny enkätundersökning trivs de som arbetar inom biblioteksbranschen särskilt väl med sitt arbete.

MER ÄN NIO av tio biblioteksanställda upplever att de utför ett viktigt och meningsfullt arbete.

Dessutom känner sig nästan nio av tio ofta entusiastiska över sitt arbete.

”Jämfört med många andra branscher trivs anställda inom biblioteksbranschen ganska bra. Enligt undersökningen framstår bibliotek som attraktiva arbetsplatser och som omtyckta av sina medarbetare. Välbefinnande på biblioteken förklaras av många faktorer, bland annat upplevelsen av att arbetet är meningsfullt och den allmänna uppskattningen av biblioteksbranschen. Vikten av en god arbetsgemenskap betonas också”, säger lead strategist **Laura Perjo** från Pentagon Insight Oy, som genomfört undersökningen.

Förra gången motivationen hos biblioteksanställda undersöktes var 2019 före coronapandemin och bibliotekens historiska coronanedstängningar. Undersökningen visar att de svåra åren inte har försämrat motivationen hos de yrkesverksamma.

En förklaring till den goda motivationen är uppskattningen från kunderna. Hela 97 procent av de som arbetar på biblioteket upplevde att kunderna uppskattade deras arbete på biblioteket. Upplevelsen av uppskattning har ökat något jämfört med för fem år sedan.

Återhämtningen är en utmaning

De som arbetar i biblioteksbranschen är oroade över arbetsbelastningen. En av fyra biblioteksanställda berättade att deras återhämtning från en typisk arbetsdag inte är på en bra nivå.

Dessutom bedrivs arbete utanför arbetstid. 16 procent av de tillfrågade svarade att de inte hade tid att utföra sina arbetsuppgifter inom ramarna för flextiden.

”Arbetet för de flesta biblioteksanställda kan grovt delas in i två delar: direkt kundservice och bakgrundsarbete, som t.ex. består av samlingsarbete och olika planeringsuppgifter. Båda dessa områden blir mer och mer diversifierade. Dessutom fördelas utvecklingsansvaret på allt fler på arbetsplatserna. Överlag upplevs arbetet som meningsfullt, men samtidigt ökar känslan av att arbetet splittras. Viljan att göra sitt eget arbete så bra som möjligt gör att arbetsdagarna blir längre”, säger **Juha Manninen**, verksamhetsledare för Finlands biblioteks-förening.

På biblioteken arbetar cirka 5000 personer av vilka 1502 svarade på enkäten. Undersökningen gjordes på uppdrag av Minerva-gruppen, som består av fackförbund och ideella organisationer inom bibliotekssektorn.

Undersökningen genomfördes av Pentagon Insight Ltd och finansierades även av Kirjastonhoitajien Säätiö.

I Minerva-gruppen ingår: Finlands svenska biblioteks-förening FSBF rf, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf (FFC), Fackförbundet Jyty (STTK), Akavas Specialorganisationer / De kommunala specialisternas samfund KUMULA ry (AKAVA), Finlands biblioteks-förening, Finlands vetenskapliga Biblioteks-samfund, Forskarförbundet / Akademiska Informationsspecialister INA ry (AKAVA) och Universitetens och forskningssektorns personalförbund YHL ry (Fackförbundet Pro).

Texten publicerad av Suomen kirjasto-seura. Översättare: **Sandra Herrmans**.

En längre, svenskspråkig, rapport från undersökningen hittas via fsbf.fi

Mia ger över till ordförande Mia

På årsmötet i Mariehamn valdes **Mia Karvonen** till FSBF:s nya ordförande. **Anna-Maria Malm** lämnar ordförandeposten efter två lärorika år.

På bilden: Anna-Maria Malm (till vänster) och nya ordförande Mia Karvonen. Bild: Monica Sandström

A **NNA-MARIA**, även hon kallad Mia, har varit ordförande sedan maj 2022. Hon har tidigare varit medlem i styrelsen under några år och var då även chefredaktör för Bibban.

– I styrelsen får man både lära sig nya saker, nätverka och träffa nya kolleger. Speciellt under pandemin hade jag arbetat mycket ensam, så jag tyckte det skulle vara roligt att arbeta tillsammans med kollegorna i styrelsen mot gemensamma mål. Därför svarade jag ja, då jag blev tillfrågad att bli ordförande.

Tiden som ordförande minns Anna-Maria som en både händelserik och arbetsam tid.

– Jag lärde mig mycket om både föreningsadministration och ekonomi. Roligast var det att arbeta tillsammans med andra och lära känna nya kollegor och att biblioteksdagarna och andra program vi ordnade blev lyckade och uppskattades av deltagarna. Resan till

IFLA-konferensen i Rotterdam och deltagandet i en nordisk paneldebatt där kommer jag också att minnas.

Utmanande tider

En av utmaningarna under Anna-Marias tid som ordförande var att komma i gång med verksamheten igen efter coronapandemin.

– Det lyckades vi nog med. Vi hade ett rekordantal deltagare under biblioteksdagarna i Vasa 2023. Hela det året uppmärksammade vi föreningens 85-års jubileum.

Under Anna-Marias tid som ordförande lanserades ChatGPT och det talades mycket om AI. FSBF ordnade därför en fortbildning kring AI och bibliotek.

– Vi ordnade också en mycket uppskattad Shared Reading-utbildning och vi aktiverade oss i samarbetet med de andra finska och nordiska biblioteksföreningarna.

Ny ordförande

FSBF:s nya ordförande **Mia Karvonen** brinner för biblioteksfrågorna, nätverkande och kommunikation.

– Med min erfarenhet av föreningsarbete hoppas jag kunna utveckla och påverka FSBF utifrån medlemmarnas intressen.

Mia har en bakgrund både inom idrotten och i biblioteksvärlden.

– Jag har studerat både idrott vid Solvalla idrottsinstitut och nordiska språk vid Helsingfors universitet. Efter studierna började jag arbeta som timanställd på Nordisk kulturkontakts specialbibliotek under några år. 2022 fick jag fast anställning på Helsingfors stads centrumbibliotek Ode. Jag var svenskspråkig vuxenbibliotekarie och i samma veva gick jag med i FSBF:s styrelse.

Mia bodde under sina första år i Haninge i Sverige, då hon var åtta år gammal gick flyttlasset till Pargas.

– Nu bor jag i Enare kommun och på somrarna i Langfjordnes, Gamvik, Norge. Jag arbetar inom Enare kommun som idrottsinstruktör men samarbetar mycket med biblioteken här i Lappland. Jag undervisar också i svenska och spanska på Arbis i Enare och leder Shared Reading lektioner. Att kunna kombinera mina yrken som

” Roligast var det att arbeta tillsammans med andra och lära känna nya kollegor och att biblioteksdagarna och andra program vi ordnade blev lyckade och uppskattades av deltagarna.

SE MIG, HÖR MIG TIPS FÖR ETT BRA MÖTE I BIBLIOTEKET

SJK erte
Bibliotekens specialiserade
tjänster för barn och unga
i Finland, Sverige och Danmark

En guide för att möta unga på biblioteket

SEINÄJOKIS SPECIALUPPDRAG Erte och Finlands biblioteksförnings arbetsgrupp för ungdomsbiblioteksarbete har i samarbete producerat en guide för att möta unga på biblioteket.

Med guiden vill man främja interaktion mellan ungdomar och bibliotekspersonal på biblioteken. Målet med guiden är att uppmuntra alla som jobbar på bibliotek, ge dem verktyg och tips till bemötandet av unga kunder.

Guiden är skriven av **Mervi Heikkilä** och Finlands biblioteksförnings arbetsgrupp: **Merja Kauppinen, Jaana Jauhiainen, Sari Seitajärvi, Laura Liikavainio, Suvi Sario, Heidi Tuikka, Irina Cherbukova och Marisa Sarapuu.**

Guiden hittas under fliken "Material" på SJK Ertes hemsida, www.sjkerte.fi/sv

idrottsinstruktör och bibliotekarie gör mig lycklig. Program som Balans och lyrik för seniorer, bibbapromenader ute och sagogympa är sådant som jag gillar att leda.

Central roll

Anna-Maria och Mia är överens om att FSBF har en viktig roll. Mia ser tre huvudsakliga uppgifter.

– Vi ska sköta intressebevakning för biblioteken, med ett alldeles speciellt ansvar för de svenska frågorna, ordna fortbildning på svenska kring aktuella

och viktiga frågor och slutligen fungera som en plattform där bibliotekspersonal från olika delar av Svenskfinland och olika typer av bibliotek kan träffas för att lära av varandra.

Anna-Maria konstaterar att det är viktigt för den svenskspråkiga bibliotekspersonalen att få träffas och utbyta idéer och erfarenheter med andra som arbetar på svenska.

– Föreningen fungerar kontaktskapande över både kommun och bibliotekssektorsgränserna. Det finns inte så många andra instanser som ordnar

evenemang och fortbildning för både de allmänna bibliotekens och högskolebibliotekens personal.

Inför sin tid som ordförande vill Mia gärna slå ett slag just för den kontaktskapande funktionen.

– Det är viktigt att bibliotekspersonal hittar Finlands svenska biblioteks-förening och tillsammans som medlemmar arbetar för dess utveckling. Medlemsvärningen ser jag därför som central så att föreningens livskraft ytterligare förbättras.

Monica Sandström

Finlands svenska biblioteksförning rf.

Styrelsen 2024
Styrelsen nås på fsbf@fsbf.fi

Mia Karvonen, ordförande
Länsledare Shared reading, Enare kommun

Anneli Haapaharju, viceordförande
Serviceplanerare, Vasa stadsbibliotek

Päivi Jokitalo
Lärare i informations- och bibliotekstjänster, Keuda

Janne Nyström
Informatiker, Arcada

Sara Söderbacka
Bibliotekarie, Stadsbiblioteket i Kristinestad

Teresa Westmark
Bibliotekarie med verksamhetsansvar
Mariehamns stadsbibliotek

Emma Ekstrand
Serviceplanerare, Pargas bibliotek

Jan Nyström
Ansvarig informatiker, AKE-Borgå

Anne Granberg
Biblioteksamanuens, Hankens bibliotek,
Helsingfors

Monica Sandström
Chefredaktör, Bibban

Utanför styrelsen
Michelle Mattfolk
Verksamhetskoordinator
fsbf@fsbf.fi

Adressändringar och
medlemsärenden
Adressändringar och andra
medlemsärenden kan med-
delas per e-post till fsbf@fsbf.fi

Bibliotekariens visa

Då Biblioteksdagarna inleddes i Mariehamns stadsbibliotek uppträdde den åländske musikern **Fredrik Erlandsson** med *Bibliotekssången*. Mitt i prick, eller hur?

Text: Fredrik Erlandsson | Melodi: Sjösala vals

BIBLIOTEKARIEN HEN skuttar med ett skratt ur sin säng.
Solen står på Orrberget, sunnanvind brusar.
Dörrarna ska öppnas, det får inte va' stängt,
Att slarva så med tiden har nog aldrig hänt
Halv tio kommer dagis på biblioteksbesök,
då blir det roligt värre men också en del stök.
Och se så många böcker som måste radas upp på hyllan:
Kjellsdotter, Läckberg, Sju systrar och Mamma Mu.

SEN SÅ KOMMER skolbarn, frågar blygt "bor du här?"
"Hur många böcker finns det? Har du läst allihopa?"
Femmorna är stora, läser om att va' kär
fotboll, Harry Potter och Pax är populär.
Åttans killar kommer som följande på tur,
det är som huset fylldes av femti vilda djur.
Dom råmar och dom kvider och vill ha tips på tunna böcker;
inte Sju systrar, Läckberg men nog Mamma Mu.

MEDAN DETTA PÅGÅR kommer människor hit,
glada pensionärer, och alkisar, bebisar.
Någon lånar datorn för en internet-tid,
andra bara pratar och sitter bredvid.
Kanske är det tidningen som är viktigast
eller att få läsa när skolan har en rast,
men oavsett anledning så finns dom alltid här omkring, både
Kjellsdotter, Läckberg, Sju systrar och Mamma Mu.

INTE BARA BÖCKER finns till utlåning, nej
Du kan låna SUP-bräddor, gångstavar, bowlingklot,
racketar för padel, och en SIBA för dig
som vill testa på vad det är för sorts grej.
3D-printer finns här, en rullstol likaså
för såna som är sjuka och inte orkar stå
när dom skall låna böcker mitt bland alla udda prylar:
Kjellsdotter, Läckberg, Sju systrar och Mamma Mu.

MÄNSKOR VERKAR TRO vi har svaret på allt:
att vi är lokalguider och en turistinfo.
Att vi känner till varje titel som finns,
var det står placerad - när dom inte minns.
Som han som glömt bort namnet, men mindes pärmens färg
och hon som blivit tipsad om nånting med ett berg,
då ler vi lagom vänligt och säger att dom nog kan leta bland
Kjellsdotter, Läckberg, Sju systrar och Mamma Mu.

VAKTMÄSTARE ÄR VI vid författarbesök:
radar först ut stolar och plockar sen undan dem.
Skickar nå't på fjärrlån, plastar in en ny bok.
Fixar en beställning som gått helt på tok.
Bäst är nog när råden om böcker faller rätt,
när kunden kommer åter blir lyckan helt komplett.
"Ge mig nåt att läsa - du har så många fina boktips:
Kjellsdotter, Läckberg, Sju systrar och Mamma Mu".

